

РЕЦЕНЗІЯ

Ангелової Ангеліни Олегівни, доктора філософських наук, доцента,
доцента кафедри театрознавства Київського національного університету
театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого

на дисертацію Овчієвої Лесі Петрівни

**«Акторська творчість Любові Ліницької в театральному процесі
України кінця XIX – початку XX століття»,**

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю

026 «Сценічне мистецтво»,

галузь знань 02 Культура і мистецтво

1. Актуальність теми дослідження.

Протягом всієї історії розвитку українського театру акторська творчість талановитих митців великою мірою впливала на національні традиції, формувала образну систему, визначала особливості осмислення реальності в контексті усталених цінностей. Органічність і цілісність акторського почерку Л. Ліницької, яка втілювала повноцінні, переконливі образи з різноманітного драматургічного матеріалу, зробило її помітною постаттю в українському театральному процесі. Л. Ліницька успішно поєднувала виконання ролей вже традиційного на той час українського репертуару з «першопрочитанням» образів модерної драматургії. Однак висвітлення творчого шляху видатної актриси донині не мало комплексного та ґрунтового характеру, а було досить епізодичним та побіжним. Цілком природно, що у вітчизняному театрознавстві назріла потреба в дослідженні цієї творчої постаті та визначення її внеску у тогочасний розвиток української сценічної культури.

Представлена до захисту дисертаційна праця відповідає актуальності дослідження проблем та еволюції акторської творчості видатної актриси Л. П. Ліницької, що належить до «другої хвилі» корифеїв української сцени.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

На матеріалах театрального процесу України кінця XIX – початку XX ст. ст. Л. П. Овчієва реконструює і аналізує сценічний доробок Любові Ліницької як важливої і невід’ємної складової українського театрального процесу.

Наукова новизна обумовлена історичним контекстом дослідження: на основі масивного корпусу документальних джерел авторка вибудовує модель життєвого та творчого шляху Л. П. Ліницької як однієї з найбільш репрезентативних постатей, що віддзеркалюють культурні процеси в Україні тогочасної доби. Під час реалізації дослідження складено детальний репертуарний перелік ролей артистки, введено до наукового обігу документи й факти, які доповнюють історію розвитку українського театрознавства. Таким чином, результати дослідження є важливим надбанням для наукової спільноти у вивченні та відтворенні історії театрального процесу в Україні.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у систематизації та інтерпретації матеріалів, фактів, даних, які розкривають історичні, теоретичні, організаційні та практичні аспекти розвитку театрального мистецтва наприкінці XIX – початку XX ст. ст.

У дисертації фактично відтворена біографічна хроніка видатної актриси українського театру другої генерації корифеїв Л. П. Ліницької. Це концептуальне завдання здійснено на основі ретельно зібраної та обробленої джерельної бази (місцева преса, рецензії, архівні матеріали, спогади, афіші тощо), довідкових видань тих часів та досліджень сучасників.

Зібрано емпіричний матеріал, на базі якого сформульовано висновки щодо особливостей еволюції і полістилізму акторських засобів виразності Л. П. Ліницької, що визначили творчий внесок актриси в театральний процес зазначеного періоду.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх застосування в педагогічній та науковій діяльності, зокрема при викладанні

навчальних дисциплін «Історія української культури», «Історія українського театру», «Театральна критика» тощо. Також результати дисертаційного дослідження будуть у нагоді при написанні наукових та енциклопедичних статей, дипломів, дисертацій, довідників, підручників і т. ін.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертації обумовлена ґрунтовним опрацюванням теоретичних і фактологічних джерел (документальних пам'яток доби), достовірністю наведених даних, доведеною самостійністю виконання дослідження.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

У процесі наукового пошуку використано комплекс підходів і методів – як загально-наукових, так і спеціальних, обраних відповідно до дослідницького напрямку теми (історико-порівняльний, ретроспективний, біографічний, хронологічний та ін.). Завдяки застосуванню методологічного інструментарію авторці вдалося скласти хронологію життєвого та творчого шляху актриси Л. П. Ліницької, продемонструвати широкомасштабний талант акторського універсалізму у п'єсах класичного та новітнього репертуару кінця XIX – початку XX ст. ст. Обрана методологія є доречною і функціональною, про що свідчать отримані результати дослідження. Поставлені наукові завдання виконані.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Дисертанткою Л. П. Овчієвою представлено 12 наукових публікаціях у наукових періодичних фахових виданнях України та 8 публікацій у збірниках опублікованих матеріалів наукових конференцій. Оприлюднення основних положень дисертації є достатньо повним, відображає головні ідеї та отримані результати дослідження.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура дисертації є логічною та відображає систематичний підхід до вивчення й висвітлення теми дослідження. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів з висновками до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст дисертації розкривається послідовно та обґрунтовано. Висновки свідчать про досягнення мети і розв'язання поставлених завдань.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

У дисертації не виявлено порушень академічної доброчесності. Висновки рецензента підкріплено електронною перевіркою дисертації на плагіат. Використані ідеї та факти оформлено дисертанткою згідно з відповідними стандартами цитування та посилання. Список використаних джерел є вичерпним і відповідає змісту дисертаційної роботи.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У тексті дисертаційної роботи присутні деякі коректорські неточності.
2. Академічне викладення матеріалу передбачає обов'язкове наведення ініціалів перед згадуванням прізвища того чи іншого науковця, діяча культури та мистецтва. Тож у подальшій роботі рекомендуємо вживати Л. Ліницька замість Ліницька, М. Садовський замість Садовський тощо.

3. В описі та аналізі життєтворчості Л. Ліницької, реконструкції її ролей присутні експресивні вислови, не притаманні науковому стилю. Авторка дисертації, вправно користуючись широкою джерельною базою, водночас подеколи не адаптує специфічний публіцистичний, епістолярний, театральнo-критичний дискурс до нормативів академічного стилю.

Варто зауважити, що виявлені недоліки не мають систематичного характеру та в цілому не знижують якість поданого до захисту наукового дослідження Овчієвої Лесі Петрівни.

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

Дисертація Овчієвої Лесі Петрівни «Акторська творчість Любові Ліницької в театральному процесі України кінця XIX – початку XX століття», є завершеним, самостійним, актуальним дослідженням, виконаним на задовільному науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 026 Сценічне мистецтво.

Рецензент:

доктор філософських наук, доцент,

доцент кафедри театрознавства

Київського національного університету

театру, кіно і телебачення

імені І. К. Карпенка-Карого

А. О. Ангелова

О. Діжмар
21.03.2024